

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 23. junija 1869. ~

Gospodarske stvari.

Kranjskim svilorejcem!

Gosp. Franc Schollmayr, oskrbnik družbinega vrta, je iz Gorice, kamor ga je kmetijska družba kranjska poslala, da ogleda ondotno svilorejno poskušališče in si prilasti za preiskavo svilnih črvičev, metuljev in kokonov potrebnih vednosti, v nedeljo prišel v Ljubljano nazaj. Začel bo tedaj brž preiskovanje: ali so črviči, metulji in kokoni zdravi ali ne, in družbini odbor mu je naročil, naj jih brez plačila preiskuje. Po dovršeni preiskavi se bode vsacemu svilorejcu s pismom povedalo: ali so zdravi ali bolni, in po takem za prihodnjo rejo pripravni ali ne.

Kdor tedaj želi to izvedeti, naj mu frankirano pošlje žive ali umorjene črviče ali metulje ali kokone v prevrtanih škatljicah, kokonov saj 50, pod napisom: N. p. gospod Franc Schollmayr v Ljubljani pri Št. Jakobu šte. 148.

O kmetijski obrtniji.

Spisal Rihard Dolenc.

(Dalje.)

A. O lanenem semenu.

2. pismo.

Skoro pri nobeni kmetijski rastlini ni toliko na dobrem semenu ležeče kakor ravno pri lanu. To dobro vejo skušeni kmetovalci ovih dežel, kjer stoji predivstvo že na visoki stopinji; zato se pa tudi ne strašijo za dragi denar kupiti za izvrstno spoznanega tujega semena.

Tako sloveče seme nahajamo na Rusovskem v Rigajskem in drugih okrajih. Vendar pa ni misliti, da bi vsako rusko seme bilo za vse zemlje enako dobro, kajti večkrat se zgodi, da na eni ali drugi popolnoma zdívjá, znabiti zato, ker ni tiste lastnosti kakor ona, kodar je seme rastlo, ali pa mu je podnebje neugodno.

Zatega del je dobro, ako se v začetku le malo semena pa več sort za skušnjo naseje, in potem še le od najboljšega za prihodnje pridelovanje več nakupi.

Naj je pa seme kakoršne koli vrste, vselej mora popolno kalivno in rastno moč imeti, sicer se ni nadjati gostega in dobrega lanu.

Res je, da se slabšega semena, to je tacega, ki ni popolno kalivne moči, lahko več vseje; al pomisliti je, da je seme denar. Treba je toraj seme že pred setvijo skušati, kar ni težavno. Izurjeni kmetovalci to že spoznajo na vnanji obliki v podobi semena; novinec pa, ki ni izurjen, najboljše storí, ako naravnost pest semena v namočeno pôlo sušivnega ali kosmatega papirja (Fliesspapier) dene in to tako dolgo mokro

drží, dokler seme kaliti ne začne. Kakor hitro začne seme kaliti, lahko se prepriča, ali ima dosti ali pa malo gluhega semena pred seboj.

Druga skušnja se dela z vodo in žrjavico. Ako se namreč seme v vodo vrže, mora se, ako je dobro, hitro potopiti; na žrjavici mora se glasno spokati.

Zbiranje semena je tudi zelo priporočati zato, da pozneje dosti sitnega plevela ne nastane.

Ravno zavoljo imenitnosti tujega semena, se je sčasoma v semensko kupčijo dosti sleparije vgnjezdilo; prodaja se namreč še dandanes seme za rigajsko, akoravno ni ne sledú ne tirú od pravega rigajskega v njem. Zatega del je treba, da se od predkupovalcev nič ne kupi, ampak naravnost do poštenih kupcev piše. Za nemške dežele dohaja največ semena čez Štetin in Braslavo. Če tudi je tako naročeno seme zelo drago (17 goldinarjev za vagan ali 2 mernika je navadna cena), to nič ne dé, saj si je kmetovalec lahko v svesti, da ni goljufan.

Dragina tujega semena je že davno kmetovalcem misel sprožila, kupljeno izvorno seme domá množiti, ktero bi, čeravno tujemu ne popolno enako, saj bolje nego domače bilo. Skušnje so pa učile, da dobro seme in žlahni lik ob enem na eni in isti rastlini ni mogoče doseči, kajti za dober lik je treba gosto sejati in seme pred popolno zrelostjo ruvati; to se pa sè semensko dobroto nikakor ne vjema.

Treba je toraj za seme odločeni lan na posebno njivo sejati; saj se gotovo ne plača samo zavoljo dobrega semena lik celega pridelka pokvariti. Večkrat pa tudi to nič ne pomaga in zlasti v goratih krajih ne, kjer seme skor nikdar popolnoma ne dozori. Na Nemškem si v taci krajih tako pomagajo, da v dolinah in sploh južnejših legah samo za seme lan sejejo. To bi se pri nas tudi prav lahko zgodilo.

Za seme vsejani lan pa mora pred vsem redko stati, 2 vagana ali 4 mernike semena na oralo (joh) je čez in čez zadosti.

Med raščo do izruvanja ni družega dela kakor pridna pletev. Lan je zrel, kakor hitro glavice ne samo rumene, ampak rujavkaste postanejo. Tako dozoreni lan se izruje, in tako dolgo na njivi, ali, kar je še bolje, na kakem strnišču suši, da se dajo glavice na grebenu lahko odtrgati. Odtrgane glavice se dajo do spomladi na kakem zračnem prostoru sušiti, potem še le se izmlatijo in seme se še le čez 2 leti vseje, dalje ga skoro nikjer ne hranijo. Nemški kmetovalec pravi, da se seme v treh ali dveh letih izpočije. To počivanje je na vsak način koristno, in se dá tudi kemično spričati. To tukaj razlagati bi pa prezamudljivo bilo; naj nam gospodarji na besedo verjamejo, da je resnično.